fahs

FAHS NUMMER 1 MARTS 1995

Formandens beretning

En formandsberetning dækker sædvanligvis perioden mellem to generalforsamlinger, hvilket selvfølgelig også er tilfældet med nærværende. Imidlertid kan beretningen kun omfatte godt og vel 4 måneder. Ved generalforsamlingen i november måned 1994 med efterfølgende ekstraordinære generalforsamling blev det nemlig vedtaget at ændre vedtægterne for Frederiksborg Amts Historiske Samfund. Dette indebærer blandt andet, at den årlige generalforsamling skal holdes inden udgangen af marts måned. Oplægget til vedtægtsændring, der var udsprunget af et medlemsønske om en vis modernisering af de vedtægtsmæssige forhold, gav iøvrigt anledning til en god og konstruktiv debat på generalforsamlingen. en debat som resulterede i adskillige ændringer til bestyrelsens forslag. De nye vedtægter blev herefter vedtaget i enighed på såvel den ordinære som ekstraordinære generalforsamling.

På generalforsamlingen nyvalgtes til bestyrelsen Gudrun Lund Meyer, Farum og Lars Bjørn Madsen, Helsingør. Efter eget valg udtrådte af bestyrelsen museumsformidler Poul Korse, der har ydet et stort og fortræffeligt arbejde, navnlig i skriftudvalget og i FAHS-bladets redaktion. Poul Korse vil, så længe kræfterne rækker, fremdeles deltage i dette arbejde. Men foreløbig en varm og dybtfølt tak til Poul Korse for et stort og aldrig svigtende engagement.

Årbogen for 1994 er blevet en succes. Den har fået pæn omtale i pressen samt mand og mand imellem. Dette er utvivlsomt baggrunden for den interesse, der har været for at tegne medlemskab. Bestyrelsen håber hermed, at mange års tilbagegang er vendt, men virkelig fornyet fremgang kræver imidlertid alle gode medlemmers medvirken. Så agitér for Frederiksborg Amts Historiske Samfund blandt venner og bekendte.

Kenno Pedersen
formand

fahs

FAHS er medlemsblad for Frederiksborg Amts Historiske Samfund og udkommer 3-4 gange årligt. Artikler til bladet sendes til FAHS, sekretariatet, Helsingør Kommunes Museer, att. Poul Korse, Hestemøllestræde 1, 3000 Helsingør. Telefon: 4921 0098

FAHS * NUMMER 1 * MARTS * 1995

REDAKTION
Poul Korse
(ansvarshavende)
Lars Bjørn Madsen
Eva Deichmann

Tryk: A-print, Espergærde.
Lay-out, sats og tilrettelæggelse: Helsingør Kommunes Museer.

Deres Excellence

af Uffe Mühldorff

Den 18. maj 1760 modtog amtmanden over Frederiksborg og Kronborg Amter, Frederik Carl von Gram et brev. Det var der i sig selv ikke noget usædvanligt i. Amtmanden modtog næsten dagligt breve fra forskellige personer rundt omkring i de nævnte amter. Brevene var af vidt forskelligt indhold. En stor del var fra hans underordnede, der skulle have amtmanden til at træffe beslutninger, som lå uden for deres kompetenceområde. Et mindst lige så stort antal breve kom udefra, fra folk, der ville have amtmanden til at gøre et og andet for dem.

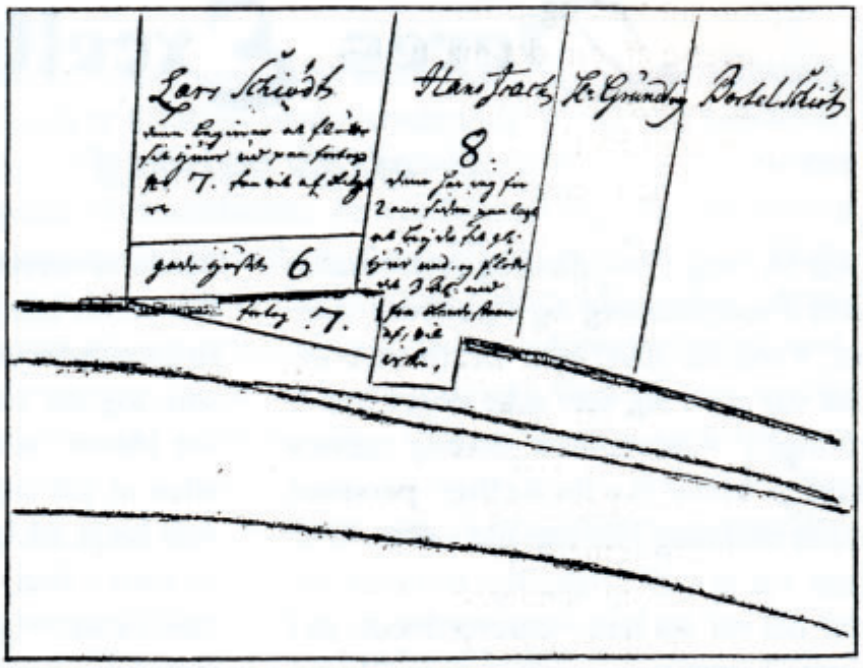
Kom brevene fra hans overordnede, var de udformede som ordrer. Kom de fra hans ligemænd, blev brevene indledt med nogle almindelige høflighedsfraser, men de helt store omsvøb behøvede man dog ikke. Det gjorde man til gengæld, hvis brevene var fra nogen, der stod lavere på rangstigen, end amtmanden selv gjorde. I sådanne tilfælde kunne man have ret lange indledninger, inden man kom til sagen. Det var tilfældet med ovennævnte brev.

Brevet var sendt fra den pensionerede præst Isak Grundtvig (bror til N.F.S. Grundtvigs farfar), som boede i Frederikssund. Han havde oprindeligt været slotspræst på Frederiksborg Slot, men var blevet afskediget i 1734. Han var særdeles nærtagende, og det var grunden til, at han, da kongen under en af hans prædikener havde flyttet på sin stol, tog det som en mishagsytring, og var blevet "afsindig". Han valgte derefter at slå sig ned et stille og roligt sted langt ude på landet, hvor han kunne være i fred, nemlig i Frederikssund. Isak Grundtvig fik her bygget et hus og deltog i byens daglige liv. Han og familie ses jævnligt som faddere i kirkebogen for byens borgere, men ellers har han ikke efterladt sig mange spor, hvilket er synd, når man ser hans brev. Han vidste præcis, hvad der skulle stå i et brev for at det skulle have sin virkning hos amtmanden, selvom han overdrev lidt, hvad man kan forvisse sig om i det efterfølgende, hvor brevet bringes i sin fulde ordlyd:

"Deres Excellence, Høy-Velbaarne Hr. Geheime Conference-Raad og Ambt-Mand von Gram. Høyst biudende Naadige Herre, Høy-gunstige Hr. Patron og gamle Velynder I Christo!

Uagtet at alle Ting ved Tiidens Ælde, er idel Forandring undergiven at end og Mennisket Self, ja Cronede Hoveder og Distingverede Personer, som bære bløde Klæder og gaae i Kongens Pallatzer, ere ej ved Alderdommens Tiltrædelse og Aarenes Tiltagelse fri fra denne Forfængelighed, men de graa

Haar paa Hovedet, de Snee-Hvide paa Hagen og den ryncked Hud i Panden meer end livagtig noch stadfæster denne Sandhed for Enhver, og om Jeg maa Statuere fra det mindre til det Større, fra min egen ringe og underdanigste, til Deres Excellences egne Høy-Adelige Persohn, som jeg nu næsten i 22 Aar for mit Sinds Svaghed og Legems Skrøbelighed ej har kundet have den Lycke, hvor gierne jeg end ynskede mig den, at giøre min underdanigste Opvartning for ej heller den Naade, saa gierne den hafde blevet Mig offerered, at tale med, kand Ieg af de kiendelige Forandrings og Forkrænckeligheds spoer Alder og Ælde har sat baade i mit Sind saa og i mit Legeme, meere end nock slutte mig til at Deres Excellences Høye Persohn næppe er gaaet Ram forbie; Uagtet nu at de fleste længe vilde leede førend de in Rerum Natura kunde finde det, der kunde holde Continence, og staae imod Forfængelighed og Tidens Ælde, saa kand Ieg dog i en Hast uden noget Møye, fremlægge Et, som i visse Maader er ufalmet og uforandret Sc: Deres Excellences Høy Adelige Gemytte, der ej allene Continuerer i den samme særdeles Naade og uopsminkede Godhed imod mig endnu som før, uagtet jeg efter Guds behagelige Villie formedelst mit Sinds og Legems svare Kræfter har ligesom giort nogle Trin tilbage paa den Ære-Trappe, hvor Ieg før hafde avanceret op ad, da dog undertiiden Stoere Herrers Naade og Patroners Gunst, ligesom Soel-Blomstret af Soelen, gierne drejes og vendes frem og tilbage efter Deres Clienters Lycke og Vanlycke, saa jeg maa sige her om Deres Excellences Min Naadige Herres bestandige Naade Continence imod mig paa min gl. Alder og som i min Vanlycke, om Ieg saaledes tør kalde det uden at forsee mig imod den gode Gud: Rara qvis in silvis nigroz simillima Cygno,

Grundtvig boede i Frederikssund. På dette samtidige kort er hans ejendom angivet som nr. 2 fra højre. Den lå omtrent dér, hvor Rådhuskroen i dag ligger. Efter Arne Sundbos bog.

Men giør sig end og tillige en Glæde og fornøyelse af, om det maatte behage Guds og Kongens Naade at blive en Aarsag til min Fattige Søns Emploi og Lycke, som den eniste af mine Børn, der har opoffret sig til Studeringer og Ieg kunde giøre mig Haab om at blive min Alderdoms Støde-Stav for hvilket Ieg og her ved takker paa det underdanigste, ydmygst bedende at hand fremdeeles maatte være Deres Excellence til min Glæde og hans fattige Tarv og Forfremmelse paa det beste og naadigste Recommenderet; Jeg veed hand under Tiiden niuder den Naade at giøre sin underdanigste Opvartning hos Dem og just ved den Leilighed har ieg erfaret til mit Sinds største Glæde og Fornøyelse at Deres Excellence ej har ladet af at bære mig i Naadigst Erindring end nu, end skiønt Ieg for længe siden har ladet af at gaae til de høye Pallatzer og lade mig see paa de Store Gemacker; Dette har og opmundret mig til at insinuere Deres Excellence indlagde Allerunderdanigste Memorial til Hans Kongl. Mayestæt, med underdanigste Bøn og Begiæring De vilde have den Naade for mit og Recommendere samme paa det Naadigste og beste; Her maa ieg underdanigst bede om Pardon at ieg bruger de samme Ord til Deres Excellence som Ovidus til sin Klage-Bog, dog som med en liden Forandring i Stiilen saa ogsaa Gud være lovet med større Forskiel i Henseende til mine Omstændigheder: Mæcenas! Gack self til Kongen for mig som ej self kand niude den høye Naade og Ære, og incamineer min Sag paa det beste; faaer Kongen at høre, at de graa Har, Sindets Afmagt og Legemets Skrøbelighed temmelig trycker og nedbøjer mit tør Hs. Majts. Hierte muelig bevæges til at lindre endeel af de Byrder, der paa andre Maader trycker mig, og i min Allerunderdanigste Supplique findes anførte. Ieg vil bede Gud at hand til Belønning igien, ej alleene vil lade dem fremdeles Voxe i Kongens Naade og vorde dyrebar i hans Øyne, men end og lade sin Naade være ligesaa overflødig bestandig og uforandret over dem og gandske Høyadelige Familie paa Deres bædere og som den har været fra Deres Vugge og Barndom, og ind til Dagenes Ende, hvilket med uafendelig Hiertens Ynske og Forbøn skal tilbedes.
Deres Excellence etc., etc. Høygunstige Hr. Patron og Velynder I Christo af deres underdanigst ydmygste Tiener og bestandige Forbeder hos Gud

Frederichssund dj. 6te Mai 1760.
Isach Grundtvig.

Mon ikke de fleste har svært ved at finde ud af, hvad det er, Isak Grundtvig vil, ved at læse brevet igennem første gang. Det tog undertegnede et par gennemlæsninger før det lykkedes, og for at skåne læseren for det, bringes her et forslag til, hvordan det kunne se ud, hvis han havde skrevet det i dag, når man fjerner alle høflighedsfraserne:

Kære Hr. Amtmand!
Vil De venligst hjælpe min søn med at

få et job, samt sørge for, at vedlagte brev bliver givet til Hans Majestæt Kongen.
Må Gud være med Dem!
Venlig hilsen Isak Grundtvig.

Amtmand Gram modtog brevet den 18. maj og allerede dagen efter skriver han tilbage til Isach Grundtvig:

Til Hr. Isach Grundtvig!
Til behagelig Underretning paa Deres velærværdigheds til mig indløbne Skrivelse af 6te hujus har jeg ei villet undlade at tilmelde, at i gaar Een Times Tiid efter at ieg havde erholdet berørte Deres Brev, har ieg overleveret den mig derved sendte allerunderdanigste Memorial til Hans Kongl. Maitt. til Hands Høi Grevelige Excellence Hr. Geheimeraad og Ober Hoff Marschall Moltke med min derved paa bæste maade føiede Recommendation, hvilcken Deres Memorial og Høibemelte Hands Excellence tilsagde mig ligesaa Allerunderdanigst at ville forestille Hands Maitt. og ønsker ieg dets angaaende een goed Effect. Det skulle ellers ogsaa være mig Een stoer Fornøyelse, om De udi Deres høie Alderdom, samt Syge og svage Omstændigheder maatte ved Deres Søns befordring blive glædet og trøstet, som jeg dog vil haabe skeer, der i øvrigt forbliver etc.
Frederichsborg dj. 19. Maii 1760
F. C. v. Gram.

Det er tydeligt at se, at amtmand Gram hverken skriver til en overordnet eller til en, hvor han forsøger at opnå noget. Brevet kan måske virke lidt højtravende i sit ordbrug, men det er kun normalt i datidens brevskrivning. Grundtvig modtager amtmandens meddelelse om, at det af ham ønskede er effektueret, hvad han naturligvis må takke for, hvilket kom til at lyde således:

".....Deres Excellences Naadige og Høi-Respective Giensvar af Dato 19de Majie, paa mig til Dem for nogen Tiid siden underdanigst tilsendte Skrivelse, giver mig meer end tydelig nock underretning om Deres Excellences særdeles Naadige Affection og Høygunstige Bevaagenhed mod mig og mine, deels i at befordre min allerunderdanigste Memorial til Hs. Kongl. Majestæt, ved Deres Høyst formaaende Recommendation, hos hans Høy Grevelige Excellence Hr. Geheime Raad og Ober Hof Marschall v. Moltke paa beste Maade, til forynskeligst Effect og Udfald pa dends Andragende deels i den Fornøyelse De under godt Haab om min fattige Søns Emploj og Befordring, giør Dem af, at see min Alderdoms Glæde opfyldt, og det saa meget des meere som De gierne, ja allerhældst husker self, at blive et beqvemt Middel og udvaldt Redskab i Guds Haand til samme for hvilken og ald anden foregaaende Naade-Beviisning inclusive Jeg finder mig Obligeret med største Sinds Glæde og Veneration, her at aflegge min underdanigste Complement og ydmygste Tacksigelse. Det som jeg nu mest attraaer og længes efter, er at viide, hvad lycke min Aller-

underdanigste Supplique har haft til at fuldføre det Erinde hvor i den til Hs. Majestæt var udsendt, allerheldst da Bye-Fogeden her ved Stædet ved ordinair Inqvisition har ladet sig forstaae for mine Børn, at hand ej vel kunde kræve mig de forbrundte Bødder, førend jeg allerunderdanigst hafde indhentet Resolution paa Samme, ynsker derfore, om det ej unadigt maatte optages, at Deres Excellence endnu vilde have den Naade for mig, at erindre Hans Høy Grevelige Excellence Hr. Geheime Raad og ober Hof Marchall v. Moltke sit Naadige Løfte om at recommendere min allernaadigste Memorial til Kongen paa det beste, og tillige om Høyst samme ej vidste om noget derpaa var bleven resolveret, da jeg giør mig underdanigst Haab, ved et par Ord fra Deres Excellence der om at niude naadigst Notice og Underretning. I øvrigt vil jeg have mig i Deres Excellences foregaaende Naade og Høye Bevaagenhed underdanigst Recommenderet og befalet, som med største Soumission og uafladelig forbøn hos Gud er og henlever.....

Friderichssund dj. 9de Julij 1760
Isach Grundtvig"

En ret omstændelig måde at sige tak på, skulle man nok mene, men helt i tidens ånd, selvom Grundtvig måske gør lidt mere ud af det end normalt. Når man først har haft chancen for at læse disse breve, må man nok give de folk ret, der hævder, at brevskrivningen er en uddøende kunst, men hvis alle breve var blevet skrevet som ovennævnte, er det vist ikke så beklageligt.

Ovenstående artikel er tidligere publiceret i Frederikssund Historiske Forenings medlemsskrift nr. 1 1995, s. 3-11.

Sophienberg anno 1831

I Sterms lille bog om Frederiksborg Amt kan man læse følgende om Sophienberg ved Rungsted:

Sophienberg ejes og drives af Hr. v. Lillienskjold. Den ligger ved Stranden og har til Kjøbenhavn 3 1/4 M.; til Helsingør 2 M. og til Hirshholm 1/2 M. Bygningerne ere: Et grundmuuret og teglhængt Stuehus med Quist, og Ladegaardsbygningerne, der ere af Muur og Bindingsværk. De ere assurerede for 10.000 Rbd. Sølv. Haven er særdeles smuk, og indtager et Areal af 8 Tdr. Land. Til Gaarden, der staaer for 2 Tdr. 3 Skp. 1 A fri Hovedgaardst., 1 A. Skovskyld og 4 Tdr. 2 Skp. 2 Fd. 8/5 A. ufrit Hartk., hører et Areal af 40 Tdr. Ld. Ager, 30 Tdr. Ld. Eng, 20 Tdr. Ld. Skov, 8 Tdr. Ld. Have, 2 Tdr. Ld. Mose. Jordens Bonitet er god. Den aarlige udsæd er 8 Tdr. Rug, 8 Tdr. Byg, 25 Tdr. Havre, 1 Tde. Ærter, 1 Tde. Vikker, giver i Regelen 8 á 9 Fold. Der lægges 40 Tdr. Kartofler og avles 50 Læs Høe. Besætningen er 6 Heste, 20 Køer og 20 Sviin. Drivtsmaaden: 1ste Aar Grønjords Havre; 2. gjødes til Rug; 3. Byg; 4. Havre, udlagt med Kløver i 3 Aar. Under Gaarden ligger tvende Huuse, der forrette 100 Ugedage. Denne Gaard har tilforn været et kongeligt Lystslot.

Christian Wilhelm Funchs rejse fra København til Helsingør det Herrens år 1827.

af Vibeke Funch

Søndagen d. 12te August 1827 tog jeg med Dampskibet Caledonia til Helsingøer, hvor jeg ankom kl. ca. 12. Om Eftermiddagen besøgte jeg flere Bekjendte, spadserede med Samme til Marienlyst og tilbragte Aftenen ret behageligt hos Meinertzen. Ligeledes var jeg om Eftermiddagen hos Barthel ved Fugleskydningen. Mandag Formiddag besaa jeg Cronborg Fæstning, var i alle Taarnene. Fyrtaarnet etc., saavelsom og bivaanende Soldaternes Øvelser, ved hvilke jeg traf min Fætter Lieut. Henrik v. Thrane. Jeg spiste til Middag hos Permin og tog Kl. ca. 2 med Sønnen Eduard, Ager, Senior og Junior Wanscher og Lundwall til Fredensborg, hvor vi drak Caffe og Thee; besaae Fasaneriet og Normandsdalen, i hvilken sidste Statuerne istandsættes og oppudses. Videre spadserede vi til Asminderød, hvor Kirken er under Reparation. Vi besaae samme, og jeg fandt den at være overmaade smuk, skjøndt simpel. Ved Alteret fandtes den hellige Nadver og Christi Lidelse og Død udskaarne i Træ og meget godt udarbeidet. Heele Kirken var behængt med Grønt og langt meer højtidsfuld end i Stæderne. Efter et fornøiet Aftensmaaltid kiørte vi til Helsingøer Kl. 10 1/4 og ankom Kl. 11 1/4 til samme. Tirsdag den 14de var det meget ubehageligt Veir. Jeg spiste Frokost hos Top´s. Spadserede derpaa omkring paa Toldboden, hvor der var meget at bestille for Færgefolkene, saa at endogsaa i Middagsstunden 3 Kugler vare på Stangen, altsaa temmeligt haardt Veir. Om Middagen hos Meinertzen, saa ogsaa om Aftenen, da det slette Veir vedblev.

Onsdagen den 15de i Prægtigt Veir var jeg omkring at sige Farvel hos alle Bekjendtere, og spadserede til Kongens Have. Kl. 10 var jeg en Lysttour paa Søen med Carl Meinertzen, hvorfra jeg kom hjem Kl. ca. 12. Ager, Permin og Wanscher fulgte mig en Fierdings Vei, derpaa kjørte jeg saa jevnt til Hirschholm Kl. 4 1/2. En Bekjendt Andresen var med paa Vognen. I Hirscholm spiste vi til Middag. Andesteg og Agurkesalat og drak en Flaske rød Viin. Uden at noget videre mærkeligt paa Reisen passerede, indtraf jeg i Kiøbenhavn Kl. 9 om Aftenen. Onsdag saae jeg saamange Mariehons i Helsingøer, som naar man seer Myg sværme.

Noter:

Christian Wilhelm Funch 1808-1840. Forældre: Premierløjtnant Michael Johannes Funch (1776-1814) og Vilhelmine Henriette Frederikke Wewer (født 1781). Havde 6 børn født i årene 1802-13. Chr. Wilh. Funch blev handelsuddannet. Han blev gift 1834 med Johanne Cathrine Thortsen.

Meinertzen var en gammel færgemandsslægt i Helsingør. Permin og Lundwall hørte til Helsingørs store købmænd og boede i Strandgade. Hans Top var postmester i byen og boede i Sophie Brahes Gade 6.

Rundt i Amtet

Kulturhistoriske vandreture i Frederiksværk og omegn.

Frederiksværkegnens Museum har gennem de sidste år udgivet en række foldere med forslag til kulturhistoriske vandringer i Frederiksværk og i byens pragtfulde omegn. Museet fortæller, at der bag folderne ligger "et skjult budskab: Kulturhistorie er ikke kun det, vi har i museets samlinger. Også landskaber, bygninger og gadebilleder kan fortælle historie - men kun for den, der kan læse sproget", og det er jo så sandt som det er sagt. En af folderne giver forslag til en tur på Arrenæs, den spændende halvø, der rager ud i Arresø, hvor man bl.a stifter bekendtskab med en spændende del af vor kulturhistorie lige fra oldtidens gravhøje og middelalderborgen Dronningholm til udflyttergård og kirkevej. Naturligvis findes der også en folder til byvandringen i det gamle Frederiksværk.

SKIBSKLARERER-GAARDEN

I løbet af foråret åbner en helt ny kulturhistorisk seværdighed i Helsingør, nemlig den gamle skibsklarerergård i Strandgade 91, som er en af de mange fornemme købmandsgårde i Helsingør, hvor skibenes toldforretninger kunne ordnes samtidig med skibsprovian-

teringen. I Strandgade 91 var der end- og skipperherberg, næsten et lille hotel, med værelser ovenpå.

Det er Helsingør Kommunes Museer, der, takket være restaurator Søren Fisker, har kunnet istandsætte den i ejendommens stueetage mirakuløst bevarede skibsprovianteringsbutik fra 1820 'rne tilligemed de øvrige lokaler og føre dem tilbage til den tid, da Helsingør var den verdensberømte/berygtede sundtoldsby. Det er Nationalmuseets bevaringssektion, der står for restaureringsarbejdet. Butikens inventar er, efter at være blevet målt nøje op, skilt ad og bragt til restaurering i Brede. Her har konservatorerne bragt de oprindelige farvelag frem for dagens lys, hvorved det bl.a. afsløredes, at skippere og andre kunder i sin tid har skrevet deres navn, skib, destination og dato på butikkens vægge, som var disse en gæstebog. Det sætter selvsagt butikken i et unikt kulturhistorisk lys, ikke mindst, når museets folk har gennemgået alle navnene og jævnført dem med de samtidige "Øresundslister".

Jens Juel malede skam også Frederikssund og Ude Sundby.

af Uffe Mühldorjf.

En af de ting, som man ofte kan savne, når man beskæftiger sig med lokalhistorie i de ældre tider, er billeder. Kommer man op i slutningen af 1800-tallet og derefter, er der normalt ingen problemer med dette, men længere tilbage er det noget af et under, hvis man kan finde billeder fra det område, man beskæftiger sig med. Der findes her en undtagelse, nemlig de fleste købstæder og hovedstaden, hvor man også tidligere kunne finde det morsomt at lave tegninger og malerier af byerne.

Landsbyen Ude Sundby og den derved liggende købstad Frederikssund hører desværre ikke til disse. Frederikssund blev først oprettet i 1600-tallet og var så lille, at ingen gad interessere sig for den, og det var endnu mere tilfældet med landsbyen Ude Sundby.

Men ingen regel uden undtagelse. Faktisk var der nogle malere, der også i 1700-tallet kunne finde på at tage en tur på landet for at male de idyller, som man her kunne finde. En af disse var den kendte 1700-tals maler Jens Juel (1745-1802). Han var ivrigt benyttet af kongehuset til at portrættere dettes medlemmer, og det var grunden til, at man flere gange kunne finde ham på Jægerspris Slot, som på daværende tidspunkt blev anvendt af den kongelige familie. Under sine ophold her, tog han indimellem på ture ud i landskabet for at blive inspireret, og fra disse ture stammer et af hans få, men meget berømte landskabsmalerier. Det blev skabt i 1782, og Juel malede her Jægerspris med det omkringliggende område. I forgrunden ser man Neder Draaby og bag slottet forsvinder Isefjorden i en tåget horisont.

Dette maleri må man naturligvis som frederikssunder misunde Jægerspris og spørge sig selv om, hvorfor maleren, når han nu alligevel opholdt sig i området, ikke også lod sig betage af den skønhed, der var på den modsatte side af fjorden ved Frederikssund og Ude Sundby.

Men det gjorde han også! Man har bare ikke været klar over det. Siden begyndelsen af dette århundrede har man på Fyns Kunstmuseum i Odense haft et af Jens Juels malerier hængende. Det bærer navnet "Optrækkende Uvejr", og da man midt i billedet kan se noget vand, som en færge er ved at krydse, henlagde man det til Jens Juels hjemstavn ved Lillebælt. Men havde man prøvet at kigge på et landkort, havde man set, at geografien på billedet slet ikke passede med områderne ved Lillebælt.

Som nævnt kan man midt i billedet se en færge, som er ved at krydse et vand. Færgen har kurs mod en dæmning for hvis ende ligger et lille hvidkalket og stråtækt hus. Bag huset hæver landskabet sig i nogle bakker, og i læ af disse kan man lige over huset ane en klynge af stråtækte tage og til højre for disse en række huse med tegltage. I horison-

ten af billedet kan man se to kirketårne. Det ene ligger i forbindelse med de stråtækte huse, mens det andet ligger noget længere til højre og ikke ser ud til at have noget med de to bebyggelser at gøre.
Dette er den perfekte beskrivelse af, hvordan Ude Sundby og Frederikssund ville have taget sig ud, hvis man havde placeret sig på toppen af Kignæs ovre på Horns Herred-siden og rettet blikket imod de to byer i 1782, som er det år, man mener maleriet er fra. Færgen er den, der forbandt Horns Herred med det øvrige Nordsjælland, og hvor man i dag finder Kronprins Frederiks Bro liggende. Det lille hvidkalkede hus er Bi-Lidt, hvor de rejsende, medens de ventede på færgen, kunne komme ind og få sig en lille forfriskning. De stråtækte huse er landsbyen Ude Sundby med tilhørende kirke, og de teglhængte tage er nabobyen Frederikssund. Det andet kirketårn længere til højre i billedet er Oppe Sundby kirkes, mens bevoksningen forhindrer, at man kan se mere af denne landsby.

Det var naturligvis sjovt at opdage, at også Frederikssund og Ude Sundby var blevet afbildet i 1700-tallet. Maleriet fortæller ganske vist ikke noget om lokaliteterne, som man ikke i forvejen vidste fra andre kilder, men det er spændende, at man nu også med samtidens øjne kan se, hvordan byerne tog sig ud, hvis man som rejsende betragtede dem lidt på afstand.

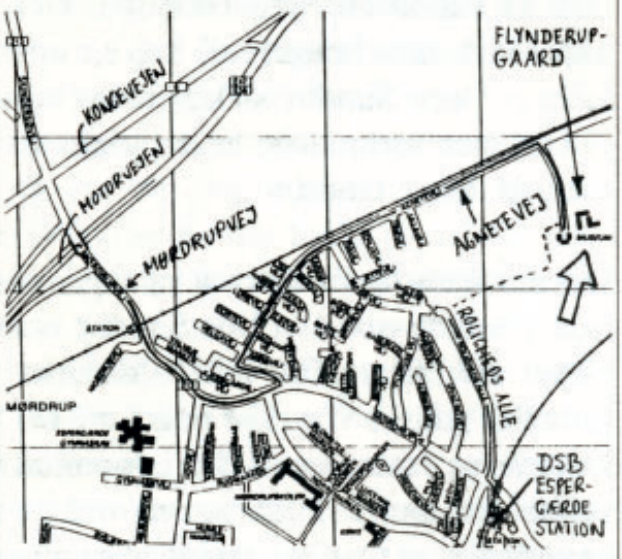
GENERALFORSAMLING

Frederiksborg Amts Historiske Samfund indkalder hermed til ordinær generalforsamling tirsdag den 25. marts kl. 14 på Flynderupgaard Museet, Agnetevej 9a, Espergærde.

Dagsorden:

1) Valg af dirigent.
2) Beretning om foreningens virksomhed i det forløbne år.
3) Forelæggelse af det reviderede årsregnskab til godkendelse.
4) Forslag fra bestyrelsen eller fra selskabets medlemmer.
5) Valg af bestyrelsesmedlemmer.
6) Valg af 2 revisorer.
7) Fastsættelse af kontingent.
8) Eventuelt.

Efter generalforsamlingen vil museumsinspektør Anne Majken Snerup Rud fortælle om tanker og ideer om "Frilandskulturcentret" på Flynderupgaard, herunder et historisk landbrug.

Transport: Bus 305 og 306 kører til Flynderupgaard fra henholdsvis Espergærde Station og Helsingør Station.

Fusk på Helsingør Bymuseum

Det er vist noget helt nyt, at fuske på museum, i hvert fald i al offentlighed. Det er ikke destomindre tilfældet i Helsingør, hvor museet i efteråret 1995 arrangerer en særudstilling om fusk.

Historisk er begrebet fusk velkendt, om end med varierende betydning. Oprindelig hed det, at arbejdede en håndværkssvend for egen regning inden for sit eget fag, var han bønhase. Fusker blev han, hvis han arbejdede for et fremmed fag. I daglig tale blev fusker det almindelige udtryk for begge forhold. Endnu i midten af forrige århundrede hed det almindeligvis at fuske på et håndværk; nu blot at fuske i noget. Fusk er i sagens natur foregået mere eller mindre i det skjulte, men dog ikke udelukkende. Med de nye tider og industrialiseringen blev arbejdsforholdene og -vilkårene anderledes, og begrebet fusk ændrede ligeledes karakter. Fusk blev et forholdsvis alment og i mange tilfælde også anerkendt og accepteret fænomen i alle sammenhænge, men troligt mest kendt i større virksomheder og i bysamfund. I en by som Helsingør er der næppe den familie, som ikke på den ene eller anden måde har været i berøring med fusk. Museets udstilling vil bygge på en større indsamling og registrering af fusk-arbejder, som for tiden er i fuld gang med "dead-line" i maj. Udstillingen vil selvsagt komme til at repræsentere mange håndværk og afspejle de sociale lag, tidens mode og meget mere.